

กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลัง ออกจากกระบวนการยุติธรรม*

The monitoring of juvenile delinquency after the justice system withdrawal.

วรภัทร รัตนพานิชย์*

Warapat Ratanapanich

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งพ้นจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว หากมิได้มีกระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม อาจจะทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำอีก บทความนี้จึงต้องการศึกษาถึงแนวทางติดตามการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชนจากกรณีศึกษา 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยงานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา

* บทความวิจัยชิ้นนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2560.

This article is supported by Faculty of Social Sciences, Kasetsart University for the year 2017.

** อาจารย์ประจำภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Lecturer, Department of Law, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University.

Corresponding author, e-mail: fsocwpr@ku.ac.th

ผลจากการศึกษาพบว่า ประเทศเนเธอร์แลนด์มีการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ด้วยวิธีการใช้แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำ ความผิดซ้ำ (measures of recidivism) อันประกอบด้วย การใช้ประชากรเป็นฐาน ในการสร้างแบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำผิดซ้ำโดยมีระยะเวลาติดตามผลตั้งแต่หนึ่งปี ถึงแปดปี และมีการดูแลภายหลังปล่อยตัว โดยจัดทำแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) โดยนำการประเมินผลทางจิตมากำหนดแนวทางในการวางแผนชีวิตให้เหมาะสมกับแต่ละคน อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ติดตามเด็กและเยาวชน จะให้คำปรึกษาและจัดทำแผนให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนเสนอต่อ คณะกรรมการว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก (Board of Child Protection) ทำให้เด็กและเยาวชนที่ออกจากศูนย์ฝึกอบรมสามารถอยู่ในสังคมได้และแก้ปัญหาการกระทำ ความผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียมีการนำ การติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ด้วยวิธีการจำแนกประเภทของเด็ก และเยาวชน มาเป็นเครื่องมือในการจำแนกปัจจัยเสี่ยงและสาเหตุแห่งการกระทำ ความผิด เพื่อวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเป็นรายบุคคล กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู เด็กและเยาวชนเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาคือเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำความผิด สำหรับประเทศไทยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการติดตามเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิด ภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม จึงเสนอให้มี แนวทางในการติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน พระราชบัญญัติดังกล่าวควรมี การจำแนกลักษณะการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และการพัฒนาระบบ ดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังพ้นจากกระบวนการยุติธรรม

คำสำคัญ : การติดตาม, เด็กและเยาวชนกระทำความผิด, กระบวนการยุติธรรม

Abstract

At present, Juvenile delinquency who has passed the justice system, if there is non monitoring process for Juvenile delinquency after leaving the justice system, may cause Recidivism of Juvenile delinquency. This article studies the guidelines to monitoring the recidivism of Juvenile delinquency with the objective to find a way to monitoring the recidivism of Juvenile delinquency after the justice system withdrawal. This research is a qualitative research and uses descriptive research regulations.

The study showed that Netherlands has a monitoring the recidivism of Juvenile delinquency with the measures of recidivism, that base on population to create risk evaluation forms for the recidivism with one to eight years monitoring period. And after release care by uninterrupted Tailor-Made Routing of a rehabilitation plan for remedying Juvenile individually. And applying mental evaluation to determine the way of life planning for each person, as well as the officials who monitoring Juvenile delinquency will give advice and make plans for assistance to them and presented to the Board of Child Protection. That causing Juvenile delinquency who leave the training center Can live in society, and effectively solve the problem of recidivism. While, in Australia There is a Juvenile delinquency monitoring with the classification method of Juvenile delinquency to identify risk factors and causes of offenses to individually plan, edit and rehabilitate. Juvenile rehabilitation treatment process is a problem solving process which is the reason of the offense. For Thailand Juvenile and Family Court and Procedure Act BC 2553.

There are no provisions to monitoring Juvenile delinquency after the justice system withdrawal. Therefore, propose to have clear guidelines for monitoring and evaluation. This provisions should have a classification of offenses of Juvenile and the development of Juvenile care systems after the justice system withdrawal.

Keywords : monitoring, juvenile delinquency, justice system.

1. ความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เด็กจึงควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมเป็นอย่างดีจากทุกสถาบันตั้งแต่ครอบครัว สถานศึกษาทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่วนสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมี 2 ประการ คือ ประการแรก สาเหตุจากตัวเด็กและเยาวชน (ประเทือง ธนิยผล, 2549) เช่น สติปัญญาและจิตใจ ร่างกายและโรค และประการที่สอง สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม เช่น ครอบครัว การศึกษา การคบเพื่อน สภาพแวดล้อม และอิทธิพลของชุมชน สาเหตุทางเศรษฐกิจ สื่อมวลชน ยาเสพติด เป็นต้น การที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาจจะเกิดจากการกระทำผิดโดยลำพังหรืออาจรวมตัวกันเป็นกลุ่ม หากไม่มีแนวทางป้องกัน แก้ไข บำบัดฟื้นฟูและติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาจจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น (สุพจน์ สุโรจน์, 2521)

การลงโทษเด็กและเยาวชนได้รับแนวความคิดการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มาบังคับใช้กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2554) ทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ปรับเปลี่ยนและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีของตนในระหว่างถูกลงโทษและกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติภายหลังจากการพ้นโทษ อย่างไรก็ตามจากสถิติจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ

ถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งในปี พ.ศ. 2554 มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน 4,125 คดี ในปี พ.ศ. 2555 มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน 6,849 คดี ในปี พ.ศ. 2556 มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน 7,490 คดี และในปี พ.ศ. 2557 มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน 6,401 คดี (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, 2557)

จากแนวโน้มสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2557 ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นข้างต้นด้านหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่า พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยังไม่มีวิธีการและระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม กล่าวคือยังไม่มีวิธีการและระบบบริหารจัดการเกี่ยวกับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูให้กับเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล และการติดตามช่วยเหลือให้กลับสู่ชุมชนนั้นยังไม่เหมาะสม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาระบบ รูปแบบและวิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยต้องเน้นการลดระยะเวลาที่ใช้ชีวิตในศูนย์ฝึกและอบรมให้น้อยที่สุด ขณะเดียวกัน สนับสนุนครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมในด้านต่างๆ ที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น ที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังกลับคืนสู่สังคมเพื่อเป็นการประคับประคองและเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัญหาการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เฉพาะกรณีการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักเกณฑ์ของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายไทย

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยศึกษาเฉพาะกรณีการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหลังจากกระบวนการยุติธรรม

2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์แนวทาง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมจากกรณีศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.4 เพื่อเสนอแนวทางด้านกฎหมายข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการติดตามการดูแลการส่งเคราะห์เด็กและเยาวชนกระทำความผิดหลังจากกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย

3. ขอบเขตของการวิจัย

วิจัยฉบับนี้มีศึกษาถึงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ศึกษาเฉพาะกรณีการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหลังจากกระบวนการยุติธรรม โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งการศึกษาวិเคราะห์ปัญหาในการใช้กฎหมายและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4. ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการศึกษาจะใช้วิธีการค้นคว้าและวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยวิเคราะห์จากตำราทางวิชาการ งานวิจัย บทความ ตลอดจนข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยศึกษากฎหมายเปรียบเทียบประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย เพื่อทราบแนวทาง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบแนวคิดและหลักเกณฑ์ของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายไทย

5.2 ทำให้ทราบปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหลังจากออกจากกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เฉพาะกรณีการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหลังจากออกจากกระบวนการยุติธรรม

5.3 ทำให้เปรียบเทียบและวิเคราะห์แนวทาง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมจากกรณีศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5.4 ทำให้เกิดการเสนอแนะทางด้านกฎหมายข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการติดตามการดูแลการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนกระทำความผิดหลังจากออกจากกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย

ผลการศึกษา

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีเจตนารมณ์ให้เด็กและเยาวชนทุกคนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะต้องได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ตรงกับสภาพปัญหา และให้เด็กและเยาวชนอยู่ในกระบวนการยุติธรรมให้สั้นที่สุด และศาลเยาวชนและครอบครัวต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนซึ่งควรจะได้รับ การฝึกอบรมสั่งสอนสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ โดยต้องคำนึงถึงบุคลิกลักษณะสุขภาพและสภาวะทางจิตของเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ รายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้มีบทบัญญัติในการติดตามเด็กและเยาวชนหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม ทำให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ

ในเรื่องการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมนั้นได้รับการบัญญัติรับรองไว้ในหลายประเทศแล้ว ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมจากกรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์และกรณีศึกษาประเทศออสเตรเลีย เนื่องจากประเทศเนเธอร์แลนด์ซึ่งเป็นประเทศที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการติดตามดูแลดังกล่าวและใช้แผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) ในการติดตามเด็กและเยาวชน สำหรับประเทศออสเตรเลียประสบปัญหาการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมกลับมามีการกระทำผิดซ้ำ และได้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์

1.1 การติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศเนเธอร์แลนด์

ในปัจจุบันนี้ผู้ใหญ่ใช้เยาวชนในการก่ออาชญากรรม จนนำไปสู่การกระทำ ความผิดโดยเฉพาะในเยาวชนในประเทศเนเธอร์แลนด์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง แยกการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาสำหรับผู้ใหญ่ซึ่งต้องเป็นไปตาม พระราชบัญญัติข้อมูลวิธีพิจารณาอาญาและกระบวนการยุติธรรม (Judicial and Criminal Procedure Data Act) แยกต่างหากจากการพิจารณาคดีและพิพากษา สำหรับเยาวชน ซึ่งต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสถานพินิจและคุ้มครองเยาวชน แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2000 (Youth Custodial Institutions Act (last revised November 2000)) เพื่อให้การใช้กระบวนการยุติธรรมให้เหมาะสมกับเยาวชน ที่กระทำความผิดในคดีอาญา การดูแลแก้ไขเยาวชนที่กระทำความผิด รวมถึงการติดตาม ดูแลเยาวชนที่กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษเพื่อที่จะเป็นการป้องกันไม่ให้เยาวชนผู้ซึ่ง เคยกระทำความผิดไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก (Maartje Berger and Joyce, 2015)

แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ (measures of recidivism) อันประกอบด้วย การใช้ประชากรเป็นฐาน การสร้างแบบประเมิน ความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ ระยะเวลาติดตามผล กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง การใช้ ประชากรเป็นฐาน โดยจัดทำทางเลือกกลุ่มเปรียบเทียบต้องเป็นตัวแทนที่มาจาก ประชากรเดียวกันกับที่มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอยู่ด้วย โดยมีมาตรการ เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูการกระทำความผิดซ้ำจะต้องเสริมสร้างมาตรการต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนทุกคนที่ได้รับการลงโทษโดยผลแห่งคำพิพากษาของศาล มิใช่เจาะจงเฉพาะเด็กและเยาวชนออกจากสถานกักและอบรม ประการที่สอง การสร้าง แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ โดยใช้วิธีการประเมินผล จากการตัดสินใจสำหรับการกระทำความผิดนั้น โดยมาตรการดังกล่าวมิได้ใช้สำหรับ การกระทำความผิดครั้งใหม่ ประการที่สาม ระยะเวลาติดตามผลเด็กและเยาวชน ซึ่งมีระยะเวลาติดตามผลตั้งแต่หนึ่งปีจนถึงแปดปีขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำ ความผิด (Ram and Alison, 2013)

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำหวัความรุนแรงและความถี่ดังสังเกตได้จากข่าวเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ ปัญหานี้มิได้เกิดแค่ประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่เป็นปัญหาที่ลุกลามไปทั่วโลก ประเทศเนเธอร์แลนด์ตระหนักถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด และได้พัฒนามาตรการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อป้องกันและแก้ไขบำบัดฟื้นฟูการกระทำความผิดซ้ำ โดยมาตรการต่าง ๆ มีส่วนช่วยลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำที่เกิดขึ้นมาในชุมชนได้

เนื่องจากแนวคิดการลงโทษที่เน้นแก้ไขฟื้นฟูเยาวชนกระทำความผิด มีการนำวิธีการที่ศาลจะนำมาใช้ในการปฏิบัติต่อเยาวชนผู้กระทำความผิด แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1. การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการควบคุมตัว ซึ่งเป็นการควบคุมตัวเยาวชนไว้ในสถานพินิจ และ 2. การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการไม่ควบคุมตัวซึ่งเป็นการควบคุมตัวโดยไม่ใช้สถานกัก แต่จะใช้การลงโทษทางเลือก เช่น การทำงานบริการชุมชน สั่งให้ฝึกอบรม และการใช้วิธีการลงโทษที่เหมาะสมซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งมีส่วนช่วยในการหันเหเยาวชนผู้กระทำความผิดออกไปจากกระบวนการยุติธรรม การลงโทษที่เหมาะสมนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือเยาวชนผู้กระทำความผิดให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างบูรณาการมากกว่าการลงโทษ การแยกเยาวชนผู้กระทำความผิดออกจากสังคมไม่ได้ช่วยลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำ และการลดอัตราเยาวชนกระทำความผิด จะต้องหาวิธีการหรือรูปแบบลดโอกาสหรือความเสี่ยงในการกระทำความผิดของเยาวชน (Maartje and Joyce, 2015)

1.2 การดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศเนเธอร์แลนด์

สำหรับการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีองค์ประกอบ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

(1) การประเมินทางจิตสังคมและวางแผนรายบุคคลอย่างเข้มข้น

มาตรการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีหน่วยงานพิเศษเรียกว่า องค์กร 180 ของประเทศ

เนเธอร์แลนด์ โดยองค์กร 180 มีการดำเนินการที่ให้ความสำคัญกับการประเมินเยาวชนเป็นรายบุคคลโดยใช้เครื่องมือการประเมินทางจิตสังคมเพื่อกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเยาวชนตามประเด็นปัญหา คักยภาพและความต้องการของเยาวชน ดังจะเห็นได้จากโปรแกรม Buitenprogramma ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของเยาวชนเพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงตามด้วยกำหนดแนวทางการทำงานกับเยาวชน นอกจากนี้ทั้งโปรแกรม Work-Wise และ โปรแกรม Buitenprogramma กำหนดให้หลักสูตรการอบรม IRC มีทักษะวิชาด้านจิตพยาธิสภาพ วิชาการประเมินผลและการประเมินผลซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับการประเมินทางจิตสังคมแสดงให้เห็นว่าการประเมินทางจิตสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานกับเยาวชน นอกจากนี้การนำข้อมูลการประเมินทางจิตสังคมมากำหนดแนวทางการสร้างแผนพัฒนาเยาวชนรายบุคคลดังเห็นได้จากมาตรฐานของโปรแกรม Work-Wise ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนในข้อที่ 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเยาวชนให้แล้วเสร็จและพัฒนาแผนการบำบัดเยาวชนรายบุคคลภายใน 42 วัน และ 2.4 แผนเฉพาะรายเป็นส่วนหนึ่งของการบำบัดฟื้นฟูเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ และพร้อมกันนี้ต้องมีการประเมินผลแผน การกำหนดเรื่องการจัดทำแผน การประเมินผลแผนไว้ในมาตรฐานแสดงให้เห็นว่าองค์กร 180 ให้ความสำคัญกับการวางแผนรายบุคคลอย่างมาก (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2556)

(2) บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพความตั้งใจในการปฏิบัติงาน

บทเรียนเรื่องเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นผู้ที่มีความเป็นมืออาชีพเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการทำงานกับเยาวชนตามแนวทางของ องค์กร 180 เจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่ต้องกล่าวถึง คือ โครงการให้คำปรึกษารายบุคคล หรือ Individual Routing Counselor: IRC) เพราะเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกฯ อยู่แล้วแต่มีความสนใจที่จะทำงานกับเยาวชนตามแนวทางขององค์กร 180 จึงมาอบรมเพิ่มทักษะและสมัครทำหน้าที่เป็น IRC ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างเป็นมืออาชีพสูง คณะผู้ศึกษาดูงานเห็นว่าการที่ IRC ซึ่งทำงานโดยตรงกับเยาวชนเป็นรายบุคคลมีความทุ่มเทในการทำงานกับเยาวชนมากเพราะต้องดูแลเยาวชนทั้ง

มิติการประเมิน การจัดทำแผนรายบุคคล การทำหน้าที่พี่เลี้ยงให้คำปรึกษา การช่วยเหลือสถานที่ทำงาน ฯลฯ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว บทบาทเหล่านี้ถือเป็นงานหนักที่ต้องการบุคคลที่มีศักยภาพสูงและมีความตั้งใจในการทำงานมากมาปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับ IRC คือ การมีทัศนคติด้วยความเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้โดยตนเอง (หมายถึง IRC) เป็นผู้ให้การสนับสนุนอย่างใกล้ชิดให้เยาวชนมีอนาคตที่ดี (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2556)

(3) แหล่งทุนมีศักยภาพทั้งการมีงบประมาณและงบประมาณพัฒนา

ประเด็นนี้เป็นมิติเชิงบริหารจัดการ เนื่องจากองค์กร 180 เป็นองค์กรที่ทำงานพัฒนาเยาวชนหลายกลุ่มเป้าหมาย องค์กร 180 มีบุคลากรที่มีความสามารถและศักยภาพสูง ดังนั้นบุคลากรขององค์กร 180 จึงพัฒนาโปรแกรม/รูปแบบการทำงานใหม่ ๆ หลายประเภท ทั้งนี้เมื่อองค์กรทำการพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ แล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้เพราะมีงบประมาณสนับสนุนทั้งจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ และที่สำคัญมีองค์กรสหภาพยุโรปที่สามารถลงทุนเพื่อการพัฒนาโปรแกรมใหม่ ๆ ได้อีกโดยยึดประโยชน์สูงสุดต่อเยาวชน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2556)

(4) การนำระบบใหม่ (Work-Wise) ไปเสริมการปฏิบัติงาน

ข้อมูลสำคัญประการหนึ่งขององค์กร 180 คือ การนำโปรแกรมใหม่ ๆ อย่าง Work-Wise ไปใช้ทำงานกับเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมนั้นมิได้นำเอาโปรแกรมใหม่ไปใช้แทนโปรแกรม/กระบวนการทำงานแบบเดิมทั้งหมด แต่องค์กร 180 ตระหนักเสมอว่าการนำโปรแกรมใหม่ไปใช้ต้องสามารถผสมผสานให้สอดคล้องในลักษณะการหนุนเสริมระบบเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นสูงขึ้น ประโยชน์เกิดกับเยาวชนมากขึ้น ในกรณีนี้หากมีความสอดคล้องกับระบบเดิมได้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในระดับเดิมสามารถยอมรับได้เพราะมีคุณค่ากับเยาวชน ในขณะเดียวกันก็ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เดิมขึ้นตามไปด้วย (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2556)

(5) ระบบการรักษาความปลอดภัยเข้มข้น

ระบบการรักษาความปลอดภัยสำหรับเด็กในกระบวนการยุติธรรม

โดยเฉพาะในศูนย์ฝึกฯ ในประเทศเนเธอร์แลนด์มีมาตรการที่เข้มงวดกวดขันมาก บทเรียนนี้ได้มาจากการเข้าเยี่ยมชมกิจการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนที่เมืองเบรินด้า เจ้าหน้าที่ที่รักษาความปลอดภัยกำหนดให้คณะผู้ศึกษาดูงานฝากสิ่งของต่าง ๆ ไว้ภายนอก อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ที่อนุญาตมีเพียงสมุด/ปากกาเท่าที่สามารถติดตัวไปได้ ในด้านอาคารสถานที่ภายในเป็นอาคารที่มีกำแพง มีรั้วลวดหนามที่เข้มแข็ง และมีเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจำนวนมาก ทั้งนี้การรักษาความปลอดภัยก็เป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนและเจ้าหน้าที่ เช่น การหลบหนี การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2556)

(6) การให้โรงเรียนภายนอกมาจัดการศึกษา

ศูนย์ฝึกฯ จัดการศึกษาให้เยาวชนภายในศูนย์ฝึกฯ ได้มีโอกาสเรียนหนังสือ และอบรมวิชาชีพโดยผู้สอนเป็นครูภายในศูนย์ฝึกเอง วัตถุประสงค์การจบหลักสูตรออกให้โดยโรงเรียนภายนอกทำให้ไม่เกิดการประท้วงตราว่าเยาวชนผ่านศูนย์ฝึกฯ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการสมัครงาน ในขณะที่หลักสูตรและการประเมินผลเป็นระบบมาตรฐานเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศเนเธอร์แลนด์ทำให้เยาวชนที่เรียนหนังสือ และออกจากศูนย์ฝึกฯ ไปแล้วสามารถไปเรียนต่อได้ในโรงเรียนที่ให้วุฒิปัตรได้ทันที หรือ นำวุฒิปัตรที่ได้รับไปเรียนต่อที่สถาบันอื่นๆ ได้ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2556)

(7) การให้อิสระมากที่สุดในพื้นที่จำกัดสิทธิ

ถึงแม้ว่าศูนย์ฝึกฯ จะเป็นสถานที่ปิดและมีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดเพื่อความปลอดภัยสูงสุดในการคุมตัวเยาวชน แต่ทว่าเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในศูนย์ฝึกฯ เองก็ได้รับอิสรภาพมากที่สุดทั้งความคิด การแสดงออก การทำกิจกรรมนันทนาการ การเล่นกีฬา ฯลฯ นอกจากนี้ตามกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์ กำหนดให้แต่ละวันเยาวชนต้องมีเวลาว่างสามารถทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ อย่างเป็นอิสระภายในศูนย์ฝึกฯ จำนวน 1 ชั่วโมง ในระยะเวลา 1 ชั่วโมงนี้เยาวชนส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับการอ่านหนังสือ การพักผ่อนหย่อนใจ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2556)

(8) ระบบการเชื่อมต่อผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (Online) ที่กำหนดขอบเขตการเข้าถึงของบุคลากร

การบันทึกประวัติเยาวชนที่กระทำความผิดของศูนย์ฝึกฯ เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกฯ สามารถเข้าถึงประวัติรายบุคคลของเยาวชนได้เป็นรายบุคคลในกรณี que เจ้าหน้าที่ที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข/เพิ่มเติมประวัติของเยาวชนเมื่อเยาวชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือ มีการปรับเปลี่ยนแผนการบำบัดรายบุคคล ซึ่งระบบนี้เป็นการใช้งานแบบ Intranet ที่เจ้าหน้าที่เข้าถึงประวัติเยาวชนได้ อย่างไรก็ตามประวัติของเยาวชนมีระดับชั้นความลับซึ่งแต่ละชั้นความลับก็กำหนดให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงแตกต่างกันตามไปด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเคารพในสิทธิของเยาวชนนั่นเอง

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 8 ประการนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการนำรูปแบบโปรแกรม Work-Wise มาใช้ประโยชน์ในประเทศไทยได้เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการให้บริการด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทย

การติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังการพ้นโทษตามคำพิพากษาในประเทศไทยเนเธอร์แลนด์นั้นได้ใช้แผนการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) ในการติดตามเด็กและเยาวชน เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากต้นแบบของโปรแกรม Work-Wise ขององค์กร 180: Behavioral Interventions and Programs for Youth at Risk ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาต่าง ๆ แห่งเมือง Den Dolder รัฐอูเทรค ประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยมีความเชื่อว่าจุดเริ่มต้นของการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและศาลสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ใช่เริ่มจากที่เด็กและเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกอบรม แต่ต้องเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชนยังไม่ได้เข้ามาในศูนย์ฝึกอบรม เช่นเดียวกันจุดสิ้นสุดของการทำงานกับเด็กและเยาวชนก็ไม่ได้หยุดเพียงแค่ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นจบจากศูนย์ฝึกอบรมไปแล้ว สิ่งที่เหมาะสมคือการดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังออกจากศูนย์ฝึกอบรมไปแล้วด้วย อีกทั้งยังมีความเชื่อว่าการที่เด็กคนหนึ่งจะดำรงอยู่ในสังคมได้ จะต้องประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ มีบ้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย คบเพื่อนที่ดี มีสังคม

ที่ดี มีอาชีพที่ดี และมีการศึกษาที่ดีนับว่าเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้เด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิด สามารถระครองตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งต้องมีผู้ที่ติดตามดูแลเด็ก ช่วยประสานระหว่างเด็กกับสังคมรอบข้าง ทั้งที่อยู่อาศัย เพื่อน สังคม สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาให้เด็ก โดยดูแลเด็กนับตั้งแต่เด็กเข้ามาอยู่ในความดูแล จนกระทั่งกลับคืนสู่สังคมและติดตามต่อจนแน่ใจว่าเด็กสามารถอยู่ในสังคมได้ตามปกติ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2556)

สำหรับประเทศออสเตรเลียประสบปัญหาการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมกลับมากระทำผิดซ้ำและได้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. กรณีศึกษาประเทศออสเตรเลีย

2.1 การติดตามเด็กและเยาวชนกระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศออสเตรเลีย

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนกระทำความผิดในประเทศออสเตรเลียกำหนดนิยามคำว่าเด็กหมายถึงบุคคลใดที่มีอายุไม่เกิน 10 ปีบริบูรณ์ในขณะกระทำความผิดบุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษ และกำหนดนิยามคำว่าเยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่เกิน 17 ปีบริบูรณ์ขณะกระทำความผิด บุคคลนั้นจะต้องรับโทษ แต่เยาวชนจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนเป็นการเฉพาะ เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการจับว่าจับชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าการจับชอบด้วยกฎหมายจึงจะดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าจับไม่ชอบด้วยกฎหมายจะปล่อยตัว

สำหรับประเทศออสเตรเลียมีแนวคิดที่ว่า “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในวันนี้ คืออาชญากรรมของผู้ใหญ่ในวันหน้า” หมายถึง หากปล่อยให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในขณะที่บุคคลเหล่านั้นอายุน้อย จะมีความเสี่ยงสูงมากที่บุคคลเหล่านั้นจะก่ออาชญากรรมขึ้นอีกและอาจทวีความรุนแรงมากขึ้นได้เช่นกัน (Carlos Carcach, 1999) ดังนั้นการลดปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

ถือเป็นเป้าหมายสำคัญอีกประการหนึ่งที่รัฐมีหน้าที่ต้องคอยติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด และเป็นปัญหาที่ท้าทายสังคมมากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องวิธีการและรูปแบบการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน การค้นหาลำดับปัจจัยในการกระทำความผิดเพื่อยับยั้งวงจรของการกระทำความผิดมีความจำเป็นอย่างมากต่อการปรับปรุงเป้าหมายนโยบายแห่งรัฐเป็นอย่างมาก

ผลจากการศึกษา พบว่า เยาวชนถูกควบคุมตัวในสถานพินิจ คดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาเป็นจำนวนมาก เช่น คดียาเสพติด คดีความผิดต่อทรัพย์ คดีความผิดทำร้ายร่างกายอันตรายสาหัส เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ในค.ศ. 2005 รัฐบาลต้องการแก้ไขปัญหาเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ จึงมีการจัดทำแผนพัฒนาข้อมูลแห่งชาติสำหรับการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา (National Information Development Plan for Crime and Criminal Justice) กำหนดให้นำแบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ (measures of recidivism) อันประกอบด้วยความเสี่ยงของการกระทำความผิดและความร้ายแรงของการกระทำความผิด (Jason Payne, 2007)

เมื่อแบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำมาใช้กับเยาวชนผู้กระทำความผิดเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่แสดงถึงระดับของการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยวิธีการให้เยาวชนทำแบบประเมินตนเอง โดยผลของการตอบแบบประเมินจะแสดงระดับของการกระทำความผิดซ้ำ เมื่อเยาวชนตอบแบบประเมินตามพฤติกรรมที่แท้จริงแล้ว แบบประเมินจะทำนายว่าเยาวชนมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำในอนาคต แต่ยังมีข้อจำกัดเพราะการตอบแบบประเมินจะต้องขึ้นอยู่กับความยินยอมเปิดเผยข้อมูลของเยาวชนผู้ตอบแบบประเมิน (Jason Payne, 2007) ดังนั้นแบบประเมินดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญในการช่วยทำนายการกระทำความผิดของเยาวชนที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และสามารถใช้ประกอบการพิจารณาคดีของศาลเยาวชน เพื่อประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษได้ด้วย

ประเทศออสเตรเลียมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนขึ้นมาเป็นการเฉพาะซึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008 (Children and Young People Act 2008 of

Australian Capital Territory Parliamentary Counsel) (Ton Liefwaard and Yannick van den Brink, 2014)

สำหรับการดูแลเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดแบบเฉพาะรายนั้น เช่น ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังปรากฏในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008 กำหนดแนวทางที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชนแบบเฉพาะราย เมื่อมีเหตุอันน่าเชื่อได้ว่าเยาวชนได้กระทำความผิดเงื่อนไขเจ้าหน้าที่สถานพินิจอาจมีอำนาจสั่งกักกันเยาวชนหนึ่งครั้งหรืออาจจะมากกว่านั้นตามสมควร เช่น จัดให้มีที่ปรึกษาให้แก่เยาวชนผู้ถูกคุมตัว ว่ากล่าวตักเตือนแก่เยาวชนผู้ถูกคุมตัวเกี่ยวกับการกระทำความผิดตักเตือนเยาวชนผู้ถูกคุมตัว ทำรายงานเกี่ยวกับการกระทำความผิด (มาตรา 293 แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008) และที่ปรึกษามีหน้าที่ต้องให้คำปรึกษานอสมควรให้แก่เยาวชนที่ถูกคุมตัว (มาตรา 295 แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008) ย่อมแสดงว่าเจ้าหน้าที่สถานพินิจของประเทศออสเตรเลียมีอำนาจในกรณีหากปรากฏเหตุจำเป็น เจ้าหน้าที่สถานพินิจนั้นอาจมีคำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษาให้แก่เยาวชนนั้นได้ โดยที่ปรึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเยาวชนผู้ถูกคุมตัวในระหว่างที่ถูกคุมตัวตลอดทั้งกระบวนการ (มาตรา 295 พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008)

นอกจากนี้หากเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงที่จะถูกปล่อยปละละเลย เพิกเฉยในการดูแลหรือมีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดในด้านต่าง ๆ บิดามารดาของเด็กและเยาวชนสามารถร้องขอ ให้ความยินยอม หรือทำความตกลงกับผู้อำนวยการคุมครองดูแลเด็กและเยาวชน เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงนั้นได้ (มาตรา 344 แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008) ย่อมแสดงว่าเมื่อมีเหตุอันสมควรให้บิดามารดาของเด็กและเยาวชนแสดงความยินยอมหรือมีคำร้องขอ ให้เจ้าหน้าที่สถานพินิจดูแลเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการถูกทารุณกรรมหรือการถูกปล่อยปละละเลยได้

สำหรับการป้องกันการลงโทษเยาวชนผู้กระทำความผิดคดีฉ้อฉล มีการเปลี่ยนแปลงการลงโทษด้วยวิธีการปรับหรือการยึดทรัพย์แทนการควบคุมตัวในสถานพินิจ โดยจะควบคุมตัวเฉพาะเยาวชนผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อชุมชน โดยผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษสำหรับคดีที่ผู้กระทำความผิดจะไม่ก่อเหตุร้ายแรงต่อคนในชุมชนด้วยโทษจองจำภายในที่พักอาศัย การใช้ข้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัว การเพิกถอนและพักการกระทำในระยะยาวหรือตลอดชีพ การยึดทรัพย์ เป็นต้น ทั้งนี้ความปลอดภัยของประชาชนในชุมชนถือเป็นความสำคัญที่จะต้องพิจารณาด้วย อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้เปิดทางเลือกไว้ให้ผู้พิพากษาในการกำหนดบทลงโทษแทนการจำคุกในหลายระดับตั้งแต่รอลงอาญาจนถึงการกักหรือห้ามการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หากปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังมีคำพิพากษาแล้วพบว่าผู้กระทำความผิดพยายามก่อคดีขึ้นใหม่อีก บุคคลดังกล่าวจะถูกจับเข้าสถานพินิจทันที

2.2 การดูแลเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศออสเตรเลีย

การดูแลเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศออสเตรเลียนั้นเป็นขั้นตอนภายหลังพ้นโทษและมีการปล่อยเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็นสองแผน ได้แก่ แผนการดำเนินชีวิตของเด็กหรือเยาวชน และแผนการติดตามและช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนภายหลังการปล่อย มีรายละเอียดดังนี้

สำหรับแผนการดำเนินชีวิตของเด็กหรือเยาวชนนั้น เจ้าหน้าที่สถานพินิจมีหน้าที่ในการจัดทำแผนการดำเนินชีวิตของเด็กหรือเยาวชน โดยจะต้องจัดทำรายละเอียดของแผนซึ่งประกอบด้วย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษาและการทำงาน ด้านครอบครัวและชุมชน ด้านการใช้เวลาว่างของเด็กหรือเยาวชน และด้านการคบเพื่อน ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้ปรากฏอยู่ใน พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008 มีดังนี้

เจ้าหน้าที่สถานพินิจอาจให้การช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนหลายประการ เช่น ประการที่หนึ่ง ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ปกครองสำหรับเด็กหรือเยาวชน ผู้อำนวยการสถานพินิจอาจจัดหาสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้สำหรับเด็กหรือเยาวชน ได้แก่ จัดหาผู้ดูแลนอกบ้าน สนับสนุนทางการเงิน ให้คำปรึกษา การศึกษาความเหมาะสม โอกาสในการฝึกอบรมและการจ้างงาน การรักษา ดูแลสุขภาพ โอกาสนันทนาการ การวางแผนการดูแล คำอธิบายในทางที่เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจในจุดมุ่งหมายของแผนการดูแล ประการที่สอง ถ้าเจ้าหน้าที่สถานพินิจสั่งให้ความรับผิดชอบของผู้ปกครองเป็นอันระงับต่อเมื่อเด็กหรือเยาวชนไม่ว่ากรณีใด ๆ เจ้าหน้าที่สถานพินิจอาจจัดให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรืออื่น ๆ ที่จะถูกจัดเตรียมไว้ให้ หรือเด็กหรือเยาวชนตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่สถานพินิจเห็นว่าเหมาะสม (มาตรา 503 แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008) ย่อมแสดงว่าหน้าที่ดูแลเยาวชนจะต้องให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนของการจัดหาผู้ดูแลเยาวชนในขณะที่ดำเนินชีวิตนอกบ้าน รวมถึงสนับสนุนในด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของเยาวชน เช่น ด้านทุนทรัพย์ หรือการดูแลสุขภาพ การศึกษา เป็นต้น อีกทั้งยังมีหน้าที่ให้คำปรึกษาหาโอกาสหรือกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของเด็กและเยาวชน

ในส่วนของการวางแผนการดำเนินชีวิตสำหรับเด็กหรือเยาวชน เจ้าหน้าที่สถานพินิจต้องกำหนดวิธีการค้นหาศักยภาพของเด็กหรือเยาวชนและครอบครัว ตลอดจนการสรรหาทรัพยากร และสร้างต้นทุนทางสังคมให้มีส่วนร่วมในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนและครอบครัว เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำ การเสริมพลังให้กับเด็กหรือเยาวชนในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านั้นประเทศออสเตรเลียมีแผนการดูแลและช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว เจ้าหน้าที่สถานพินิจมีหน้าที่ดูแลเยาวชนให้ปฏิบัติตามแผนคุ้มครองการรักษาหรือแผนบำบัดฟื้นฟูที่วางไว้ และต้องทำการติดตามผล รวมถึงให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การดำเนินการในด้านที่อยู่อาศัยและชุมชน การดำเนินการด้านการศึกษาหรือการทำงาน การดำเนินการด้านครอบครัวและชุมชน การดำเนินการด้านการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชน ด้านการคบเพื่อนที่ดี

เจ้าหน้าที่สถานพินิจต้องให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังจาก
 ออกจากการสถานพินิจหรือบ้านที่ดูแล โดยจัดให้มีการบริการตามที่เห็นว่าเหมาะสม
 กับเด็กหรือเยาวชนที่เคยอยู่ในการดูแล จัดหาสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพให้แก่เด็ก
 หรือเยาวชน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง การบริการต่าง ๆ ที่อยู่อาศัย
 การศึกษาและฝึกอบรม การจ้างงาน ความมั่นคงทางการเงิน คำแนะนำทางกฎหมาย
 การสนับสนุนทางสังคมสนับสนุนและทักษะชีวิต ความเป็นส่วนตัว และความ
 สัมพันธ์ในครอบครัว การให้คำปรึกษา การเข้าถึงข้อมูลและการบันทึก การดูแล
 สุขภาพ (มาตรา 529i แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย
 ค.ศ. 2008)

สถาบันอาชญาวิทยา (Australian Institute of criminology: AIC)
 มีหลักเกณฑ์แนวทางในการติดตามและประเมินผลโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก
 ได้จัดทำโครงการบำบัดไว้รอยต่อคืนเด็กดีสู่สังคม เพื่อยกระดับมาตรฐานงานยุติธรรม
 สำหรับเด็กและเยาวชน มีการจำแนกลักษณะการกระทำความผิดของเด็กและ
 เยาวชน และการพัฒนาระบบดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังพ้นจากระบบการ
 ยุติธรรม จะต้องมีการกระบวนกร 3 กระบวนการ มีดังต่อไปนี้ ประการที่หนึ่ง
 กระบวนการจำแนกประเภทของเด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการจำแนก
 บัญญัติเสี่ยงและสาเหตุแห่งการกระทำความผิดเพื่อเสนอรายงานและความเห็น
 เกี่ยวกับการลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชนโดยสามารถวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
 เป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม ประการที่สอง กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็ก
 และเยาวชนเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำความผิด
 โดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับตนเป็นคนดีได้และได้รับการพัฒนา
 ศักยภาพให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ประการที่สาม กระบวนการติดตาม
 เด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวเป็นกระบวนการติดตามเพื่อสงเคราะห์เด็ก
 และเยาวชนภายหลังมีการปล่อยตัวเพื่อลดการกระทำความผิดซ้ำ โดยแบ่ง
 กระบวนการติดตามโดยมีวิธีการดำเนินการเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบ
 และพัฒนาระบบการประเมิน จำแนกและส่งต่อไปสู่การแก้ไขฟื้นฟูและติดตามเด็ก

และเยาวชนรายบุคคลภายหลังปล่อยตัว เมื่อมีการประเมินการกระทำความผิดซ้ำแล้วจะส่งผลทำให้สามารถจำแนกปัจจัยที่เป็นสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำได้

กล่าวโดยสรุป ประเทศออสเตรเลียมีการติดตามเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ด้วยการพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยพัฒนาแบบประเมินก่อนและหลังการปล่อยตัว เพื่อจะได้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ทำให้ลดจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำได้

สำหรับประเทศไทยนั้น กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยยังมิได้มีบทบาทบัญญัติในการติดตามเด็กและเยาวชนหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม แสดงให้เห็นว่าบทบาทบัญญัติพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เฉพาะกรณีการติดตามเด็กและเยาวชนหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมยังไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ ทั้งนี้หากพิจารณากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ออสเตรเลียซึ่งมีหลักการในเรื่องการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมอย่างชัดเจน และจะเป็นต้นแบบให้ประเทศไทยพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

3. กรณีศึกษาประเทศไทย

การที่ศาลพิพากษาคัดสินให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยศาลใช้วิธีการควบคุมตัวเป็นแนวทางปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีข้อกำหนดให้ใช้วิธีการควบคุมตัวเป็นมาตรการสุดท้ายและในกรณีจำเป็นต้องใช้การควบคุมตัวให้มีระยะเวลาที่เหมาะสมและสั้นที่สุด และควรมีโปรแกรมบำบัดที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กเป็นรายบุคคลและควรใช้การบำบัดในชุมชนเป็นทางเลือกในการดูแลเด็กและเยาวชนแทนการควบคุมตัว โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน สังคม และอยู่บนพื้นฐานของการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ จะส่งผลดีต่อการปรับตัวและใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนเมื่อพ้นจากกระบวนการยุติธรรม

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยังไม่มีวิธีการและระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม กล่าวคือยังไม่มีวิธีการและระบบบริหารจัดการเกี่ยวกับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูให้กับเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลและการติดตามช่วยเหลือให้กลับสู่ชุมชนนั้นยังไม่เหมาะสม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาระบบ รูปแบบและวิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยต้องเน้นการลดระยะเวลาที่ใช้ชีวิตในศูนย์ฝึกและอบรมให้น้อยที่สุด ขณะเดียวกันสนับสนุนครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น ที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังกลับคืนสู่สังคมเพื่อเป็นการประคับประคองและเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติเป็นประชากรที่มีสุขภาพที่ดีและสามารถทำประโยชน์ได้

3.1 การดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

สำหรับการดูแลเด็กหรือเยาวชนภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม ต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามเด็กและเยาวชน โดยการเตรียมการและการวางแผนก่อนปล่อยตัวเด็กและเยาวชนจะต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ระยะเวลา วิธีการติดตามหากปล่อยตัวไปแล้ว การติดตามควรจะมีการจัดทำทะเบียนหรือแผนที่ทางสังคมและควรมีการประสานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการร่วมมือกันดำเนินงานเพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับตนเป็นคนดี และสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามีให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำในอนาคต อย่างไรก็ตามการติดตามเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน เพื่อช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในชุมชน จึงควรจะมีการประสานกับชุมชนเพื่อติดตาม ตรวจสอบ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนโดยใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามวิธีการปฏิบัติในการลงโทษเด็กและเยาวชนโดยเน้นการแก้ไข บำบัดและฟื้นฟูเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ออกไปใช้ชีวิตในสังคม ได้อย่างปกติภายหลังการพ้นโทษก็ตาม แต่ก็ยังมีเด็กและเยาวชนอีกจำนวนหนึ่ง ที่ได้พ้นโทษไปแล้วกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และการลงโทษอีกจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนคดีเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดซ้ำถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ของประเทศไทย จะพบว่ามีจำนวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง ย่อมแสดงให้เห็นว่า กระบวนการลงโทษเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ข้อบกพร่องบางประการที่ไม่สามารถแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เหล่านั้นให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ จึงควรที่จะต้องหาแนวทางในการติดตาม เด็กและเยาวชนกลับมาก่อทำความผิดอีก ซึ่งเป็นปัญหาลำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไข ปรับปรุง หรือหาวิธีการอย่างเร่งด่วน เพื่อให้จำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำนั้น ลดจำนวนลง

สำหรับประเทศไทยนั้น สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดจน กระทั่งเข้าสู่สถานพินิจเนื่องจากปัญหาทางสังคมและครอบครัวมีปัญหา ทำให้เด็ก และเยาวชนกระทำความผิดซ้ำมากขึ้นภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมไปแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังพ้นโทษ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กได้มีการนำโปรแกรม IRC ของประเทศเนเธอร์แลนด์มา ปรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน โดยมีการจำแนกลักษณะของ เด็กออกเป็น 4 กลุ่ม อันได้แก่ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำภายในสามปี เด็กและเยาวชนที่แก้ไขได้ เด็กและเยาวชนที่แก้ไขไม่ได้ เพื่อการเตรียมความพร้อม ให้กับเด็กและเยาวชนที่จะได้รับการปลดปล่อยจากศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประเมิน การกระทำความผิดซ้ำให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนรายบุคคลนั้น ด้วยเหตุนี้กรมพินิจ

และคุ้มครองเด็กจึงจัดทำติดตามและประเมินผล โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก ได้จัดทำโครงการบำบัดไว้ร่อยต่อคืนเด็กดีสู่สังคม เพื่อยกระดับมาตรฐานงาน ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ให้มีการจำแนกลักษณะการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชน และการพัฒนาระบบดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังพ้นจากระบบการ ยุติธรรม ดังนั้นหากมีการประเมินผลการกระทำผิดซ้ำอย่างเป็นรูปธรรม จึงมีความจำเป็น ต้องพัฒนาการประเมินการกระทำความผิดซ้ำทั้ง 3 ด้าน คือ การคัดกรองจำแนกเด็ก และเยาวชน การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวและการ ติดตามการดูแลภายหลังการปล่อยตัว

ผลของการศึกษาพบว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในเรื่องการติดตามเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในขณะที่กฎหมายไทยมิได้มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับ ประเทศเนเธอร์แลนด์มีการกำหนดนิยามการกระทำความผิดซ้ำจะต้องกระทำ ความผิดภายใน 3 ปี ส่วนประเทศออสเตรเลียแนวทางในการติดตามและประเมินผล โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กได้จัดทำโครงการบำบัดไว้ร่อยต่อคืนเด็กดีสู่สังคม เพื่อยกระดับมาตรฐานงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มีการจำแนกลักษณะ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และการพัฒนาระบบดูแลเด็กและเยาวชน ภายหลังพ้นจากระบบการยุติธรรม ได้แก่ มีกระบวนการจำแนกประเภทของเด็ก และเยาวชน กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน กระบวนการติดตามเด็ก และเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวเป็นกระบวนการติดตามเพื่อส่งเคราะห์เด็ก และเยาวชนภายหลังมีการปล่อยตัว ทำให้ลดการกระทำความผิดซ้ำ อย่างไรก็ตาม รูปแบบและวิธีการแก้ไขนั้นแต่ละประเทศจะมีวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของ ประเทศตน จากการศึกษาจะพบว่าการติดตามและประเมินผลของประเทศ เนเธอร์แลนด์มีความชัดเจนเหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่าประเทศออสเตรเลีย

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ของประเทศไทยมิได้มีการประเมินความพร้อมก่อนการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน และมิได้มีการกำหนดการติดตาม การดูแล และการให้การสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนภายหลังพ้นจากระบบการยุติธรรม ทำให้เกิดปัญหาเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดซ้ำ จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน ประเทศไทยได้นำแนวทางการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากระบบการยุติธรรมจากกรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์ แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ (measures of recidivism) อันประกอบด้วย การใช้ประชากรเป็นฐาน การสร้างแบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำผิดซ้ำ ระยะเวลาติดตามผล กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง การใช้ประชากรเป็นฐาน โดยจัดทำทางเลือกกลุ่มเปรียบเทียบต้องเป็นตัวแทนที่มาจากประชากรเดียวกันกับที่มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอยู่ด้วย โดยมีมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูการกระทำความผิดซ้ำจะต้องเสริมสร้างมาตรการต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนทุกคนที่ได้รับการลงโทษโดยพลแห่งคำพิพากษาของศาล มิใช่เจาะจงเฉพาะเด็กและเยาวชนออกจากสถานกักและอบรม ประการที่สอง การสร้างแบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ โดยใช้วิธีการประเมินผลจากการตัดสินสำหรับการกระทำผิดนั้น โดยมาตรการดังกล่าวมิได้ใช้สำหรับการกระทำความผิดครั้งใหม่ ประการที่สาม ระยะเวลาติดตามผลเด็กและเยาวชนซึ่งมีระยะเวลาติดตามผลตั้งแต่หนึ่งปีจนถึงแปดปีขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ช่วยให้เยาวชนผู้กระทำความผิดได้รับผิดชอบต่อตนเองและชุมชนโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

สำหรับประเทศออสเตรเลียมีแนวทางการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวเป็นเรื่องสำคัญ กฎหมายเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากระบบการยุติธรรมขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เพื่อให้รองรับอำนาจ

หน้าที่ของผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย อีกทั้งมีการดูแลเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดแบบเฉพาะรายนั้น เช่น ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังปรากฏในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 2008 กำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชนแบบเฉพาะราย

การที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ของประเทศไทยไม่มีมาตรการทางกฎหมายรองรับการติดตามเยาวชนผู้กระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม เป็นการเฉพาะ ทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายดังที่กล่าวข้างต้น ดังนั้นพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เยาวชนผู้กระทำความผิดนั้นไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการติดตามเยาวชนผู้กระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยมีการประเมินความพร้อมของเยาวชนก่อนกลับเข้าสู่ชุมชนซึ่งเป็นการกลั่นกรองและให้โอกาสแก่เด็กเยาวชนให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ ทำให้เยาวชนได้มีทางเลือกในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองเพื่อที่จะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก จะทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดสามารถกลับไปเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมได้ รวมถึงสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีข้อเสนอแนะบางประการมีดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ควรจะแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนกระทำความผิดก่อนปล่อยโดยมีการจำแนกลักษณะของเด็กและเยาวชนออกเป็น 4 กลุ่ม อันได้แก่ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำภายในสามปี เด็กและเยาวชนที่แก้ไขได้ เด็กและเยาวชนที่แก้ไขไม่ได้ เพื่อการเตรียมความพร้อม

ให้กับเด็กและเยาวชนที่จะได้รับการปลดปล่อยจากศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ควรจะแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรง เช่น ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อเพศ เป็นต้น และเด็กและเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรงต้องมีการควบคุมตัวมากกว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอื่น ๆ

3. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ควรจะแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม

4. รัฐควรจะทำโครงการการมีส่วนร่วมที่บังคับใช้กับการกระทำความผิดซ้ำ อาชญากรรม และการควบคุม เช่น โครงการความร่วมมือระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัวกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนช่วยทำหน้าที่ดูแลสอดส่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด จะช่วยลดอัตราเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซ้ำได้

บรรณานุกรม

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2556). รายงานสรุปการศึกษาดูงานองค์กร
180 รัฐยูเอช ประเทศเนเธอร์แลนด์เรื่องแนวคิดการพัฒนาระบบบำบัด
แก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไว้ร่อยต่อ. กรุงเทพฯ : [ม.ป.พ].
 ประเทือง ธนิยผล. (2549). กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธี
พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
 ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2554). **ทฤษฎีการลงโทษ. ในเอกสารประกอบการสอนชุด**
กฎหมายและอาชีวศึกษาชั้นสูงหน่วยที่ 6. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุพจน์ สุโรจน์. (2521). เด็กเยาวชนกระทำความผิดกฎหมาย. **ดุษฎาพะ**. 25(4), 41-48.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2557) **รายงานสถิติคดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน**. Retrieved from https://www.m-society.go.th/article_attach/11067/15474.pdf.
- Carlos Carcach. (1999). "Recidivism and the Juvenile Offenders." **Children and Crime : Victims and Offenders Conference. Brisbane. June 17-18 1999. Australian Institute Criminology**. Retrieved from http://www.aic.gov.au/media_library/conferences/children/carcach.pdf accessed 1 December 2016.
- Children and Young People Act 2008**. Retrieved from <http://www.legislation.act.gov.au/a/2008-19/current/pdf/2008-19.pdf> Accessed to December 1, 2016
- Jason Payne. (2007). **Recidivism in Australia : findings and future research**. Canberra : Australian Institute of Criminology.
- Maartje Berger, Joyce Brummelman. (2015). **Juvenile Offenders Detention Alternatives in Europe**. Leiden : the Criminal Justice Programme of the European Union.
- Ram Subramanian, Alison Shames. (2013). **Sentencing and Prison Practices in Germany and Netherlands: Implications for the United States**. New York : Vera Institute of Justice.
- Ton Liefwaard, Yannick van den Brink. (2014). Juveniles's Right to Counsel during Police Interrogations: An Interdisciplinary Analysis of a Youth-Specific Approach with a Particular Focus on the Netherlands. **Eramus Law Review**, 7(4), 207-218.

Translated Thai References

- Department of Juvenile Observation and Protection.(2013). **Report of Observe activities project to 180 Organization Uninterrupted Trailor-Made Routing in Utrecht City of the Netherlands**. [in Thai].
- Information Technology Center. Department of Juvenile Observation and Protection. (2014). **Case Statistics Report**. Retrieved from https://www.m-society.go.th/article_attach/11067/15474.pdf. [in Thai].
- Prateuang Thaniyapol. (2006). **Juvenile Law**. Bangkok : Ramkhamhaeng University Press. [in Thai].
- Nutthawat Sutyothin. (2011). **Punishment Theory. Advanced Criminal Laws and Criminological. Unit 6**. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University Press. [in Thai].
- Supot Suroj. (1978). Juvenile Offenders. **Dulphaha**, 25(4), 41-48. [in Thai].